

UZASADNIENIE

Pozwem z 22.04.2016r. powód - China (...) Co., LTD ((...)), z siedzibą w P., Chińska Republika Ludowa, działającej przez China (...) Co., LTD ((...)) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Oddział w Polsce wystąpił przeciwko pozwanemu (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. wnosząc o:

1. uznanie za bezskuteczną w stosunku do powoda, zawartej z pokrzywdzeniem powoda jako wierzyciela, umowy sprzedaży z dnia 12 września 2012 roku, pomiędzy dłużnikiem powoda, spółką pod firmą (...) sp. z o.o. z siedzibą w Ł., zarejestrowaną w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS (...), jako sprzedawcą, a spółką pod firmą (...) sp. z o.o. z siedzibą w Ł., zarejestrowaną w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS (...) jako kupującym, sporządzonej przed E. Ś., notariuszem w Ł., repertorium A nr 5958/2012, na mocy której T. dokonała zbycia na rzecz (...) udziału w prawie użytkowania wieczystego nieruchomości stanowiącej działkę gruntu nr (...) objętej księgą wieczystą o numerze (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi wynoszącego 26/32 części oraz stanowiącego odrębny przedmiot własności, do łącznej wysokości następujących wierzytelności przysługujących powodowi wobec T., tj.:

a) wierzytelności stwierdzonej prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi, X Wydział Gospodarczy z dnia 3 września 2014 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt XGC 670/12, w kwocie 90.209,82 USD wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 11 sierpnia 2012 roku do dnia zapłaty,

b) wierzytelności stwierdzonej prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi, X Wydział Gospodarczy z dnia 3 września 2014 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt X GC 670/12, w kwocie 25.554,00 zł z tytułu zasądzonych na rzecz C. kosztów procesu z powództwa głównego w sprawie o sygn. akt X GC 670/12,

c) wierzytelności stwierdzonej prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi, X Wydział Gospodarczy z dnia 3 września 2014 roku, wydanym w sprawie o sygn. akt I ACa 1763/14, w kwocie 5.400,00 zł z tytułu zasądzonych na rzecz C. częściowego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, a także

o nakazanie (...) znoszenia egzekucji z przedmiotu umowy w celu zaspokojenia wskazanych powyżej wierzytelności, z tym, że (...) może zadośćuczynić roszczeniu powoda poprzez zapłatę na rzecz powoda wymienionych powyżej kwot wierzytelności.

Ponadto powód wniósł o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w potrójnej wysokości z uwagi na znaczny nakład pracy pełnomocnika powoda przy n/n sprawie oraz znaczny stopień złożoności zagadnień natury faktycznej i prawnej występujących w sprawie, według norm przepisanych.

/pozew k. 2-25/

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie na rzecz pozwanego od powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

/odpowieź na pozew k. 368-372/

Na rozprawie w dniu 27.09.2017r. - bezpośrednio poprzedzającej wydanie wyroku w n/n sprawie – strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód - China (...) Co., LTD ((...)), z siedzibą w P., Chińska Republika Ludowa, działającej przez China (...) Co., LTD ((...)) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Oddział w Polsce C. (dalej też C.) zawarł ze spółką z o.o. (...) z

siedzibą w Ł. (dalej też (...)) ugodę 11.10.2011r. dotyczącą uregulowania kwestii spornych związanych z rozliczeniem finansowym z tytułu usług dostawy piasku świadczonych przez spółkę (...) na rzecz powoda, na mocy której powód miał dokonać zapłaty na rzecz spółki (...) płatności ugodowej w 3 ratach. Powód – spółka (...) dokonała zapłaty zgodnie z w/w ugodą 6.02.2012r., przy czym złe przeliczenie kursowe spowodowało, że powód nadpłacił 90.209,82 USD, w efekcie (...) spółka (...) uzyskała bez podstawy prawnej korzyść majątkową kosztem majątku spółki (...). /ugoda z potwierdzeniem przelewu k. 58-79/

W dn. 1.08.2012 r. powodowa spółka (...) wystosowała do spółki (...) wezwanie do zapłaty domagając się zwrotu nadpłaty w terminie 3 dni od otrzymania wezwania.

Wezwanie to doręczono spółce (...).08.2012r.

Wierzytelność stała się, więc wymagalna 10.08.2012r. /wezwanie z potwierdzeniem odbioru i nadania k. 81-83/

Spółka (...), jako sprzedawca zawarła notarialną umowę sprzedaży z dnia 12 września 2012 roku, rep. A nr 5958/2012, z pozwaną spółką (...) sp. z o.o. z siedzibą w Ł., jako kupującym, na mocy której spółka (...) dokonała zbycia na rzecz pozwanej spółki (...) udziału w prawie użytkowania wieczystego nieruchomości stanowiącej działkę gruntu nr (...) objętej księgą wieczystą o numerze (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi, wynoszący 26/32 części oraz takiego samego udziału w prawie własności budynku znajdującego się na tej nieruchomości, stanowiącego odrębny przedmiot własności. Zgodnie z §3 Umowy Sprzedaży, wynagrodzenie miało zostać uiszczone w następujący sposób: 400.000,00 PLN miała zostać zapłacona przez spółkę (...) na rzecz spółki (...), przed 12 września 2012 roku, 900.000,00 PLN miała natomiast zostać w części przeznaczona na przedmiotowe zobowiązanie 394.873,64 PLN w terminie do dnia 31 grudnia 2013 roku, a w pozostałej części tj. w kwocie 505126,36 zł zapłacona przez spółkę (...) na rzecz spółki (...) w 120 ratach miesięcznych, począwszy od listopada 2012 roku, tj. byłaby spłacana przez 10 lat.

/umowa k. 135-142, odpis zupełny księgi wieczystej k. 350-358/

Ponieważ Spółka (...) nie odpowiedziała na wezwanie powoda do zwrotu nadpłaty, ani nie zwróciła powodowi nadpłaconej kwoty zgodnie z tym wezwaniem, powodowa spółka (...) wystąpiła do Sądu Okręgowego w Łodzi z powództwem przeciwko spółce (...). Powodowa spółka uzyskała nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym z dn. 29.08.2012r. Sąd Okręgowy w Łodzi uznał zasadność roszczeń powodowej spółki o zwrot nienależnego świadczenia i wyrokiem z 3.09.2014r. w sprawie X GC 670/12 i zasądził od spółki (...) na rzecz spółki (...) 90.209,82 USD razem z ustawowymi odsetkami od 11.08.2012r. do dnia zapłaty, 25554 zł tytułem kosztów postępowania i 7200 zł z tytułu kosztów z powództwa wzajemnego. Od powyższego wyroku spółka (...) wniosła apelację. Sąd Apelacyjny w Łodzi wyrokiem z dnia 13.05.2013r., sygn. I ACa 1763/14, oddalił apelację spółki (...) i zasądził tytułem zwrotu kosztów postępowania od spółki (...) na rzecz spółki (...) 5400 zł

W/w wyrokowi Sądu Okręgowego w Łodzi nadano klauzulę wykonalności na podstawie postanowienia z 25.05.2015r., a wyrokowi Sądu Apelacyjnego w Łodzi na podstawie postanowienia z 10.08.2015r. /wyroki k. 85-89, 119-120, 122-123/

Ponieważ spółka (...) nie wykonała dobrowolnie w/w wyroków, powodowa spółka (...) w dn. 31.08.2015r. złożyła wniosek do komornika sądowego o wszczęcie egzekucji i o przeprowadzenie egzekucji z majątku ruchomego, rachunków bankowych, wierzytelności i innych praw majątkowych spółki (...) oraz zleciła poszukiwanie majątku spółki (...).

Komornik wszczął postępowanie egzekucyjne za sygn. KM 826/15 przeciwko spółce (...) i podjął czynności zmierzające do wykrycia majątku, z którego można by prowadzić egzekucję. Komornik ustalił, że spółka (...) nie prowadzi aktywnie działalności, nie zidentyfikował ruchomości, nieruchomości i innych składników, z których spółka (...) mogłaby uzyskać zaspokojenie, ani też nie mógł wyegzekwować z rachunków bankowych wierzytelności wynikającej z w/w wyroków.

W związku z tym komornik poinformował powodową spółkę (...), że postępowanie egzekucyjne KM 826/15 zostanie umorzone.

Wskutek czynności komornika w celu wykrycia majątku T. ujawniono, że 12.09.2012r. T. zawarła z A. w/w umowę sprzedaży.

Postępowanie egzekucyjne o sygn. KM 826/15 zostało umorzone postanowieniem z 11.07.2016r.

/wniosek k. 91-92, wysłuchanie wierzyciela k. 128, pismo Naczelnika Urzędu Skarbowego k. 130-133, postanowienie k. 406/

W okresie od dnia dokonania nadpłaty przez powodową spółkę tj. 6.02.2012r., doręczeniem spółce (...) wezwania powodowej spółki (...) wezwania do zwrotu nadpłaty w dniu 7.08.2012r. a zawarciem kwestionowanej umowy sprzedaży zachodziły następujące relacje kapitałowo – osobowe:

K. S. (1) jest córką K. i B. S.. Od 21.08.2002r. do 24.02.2012r. K. S. (1) była udziałowcem spółki B. obecnie A.. K. S. (1) zbyła swoje udziały na rzecz spółki (...), którą w dn. sprzedaży reprezentowała Wiceprezes Zarządu B. S.. K. S. (1) od 3.11.2003r. do 19.03.2012r. pełniła funkcję Prezesa Zarządu A.. W tym okresie udziałowcem spółki (...) była spółka (...), która 24.02.2012r. zbyła swoje udziały na rzecz (...) sp. z o.o., którą reprezentował K. S. (2). Do dnia 30 marca 2012 roku spółka (...) – podobnie jak K. S. (1) - były udziałowcem spółki (...). W tym dniu spółka (...) zbyły swoje udziały w spółce (...) na rzecz spółki (...) sp. z o.o. z siedzibą w Ł.. K. S. (1) była nie tylko udziałowcem spółki (...), ale również Prezesem jej Zarządu w okresie pomiędzy 2 czerwca 2005 roku a 30 marca 2012 roku i zdawała sobie sprawę z nadpłaty, jakiej dokonał C. w dniu 6 lutego 2012 roku. Spółka (...) (czyli nabywca i obecny właściciel udziałów spółki (...)) jest spółką, której udziałowcem była K. S. (1) w okresie co najmniej od wpisania spółki do Krajowego Rejestru Sądowego tj. 20 lutego 2003 roku (z tym, że spółka istniała już wcześniej, będąc wpisaną do (...)) aż do dnia 19 listopada 2015 r. Oznacza to, że 2012 r. K. S. (1) zbyła udziały w spółce (...) na rzecz spółki, której była udziałowcem, co oznacza, że wciąż pośrednio – poprzez udziały w spółce (...) była właścicielką udziałów w spółce (...). Co najmniej od chwili wpisania spółki (...) do KRS do chwili obecnej prezesem zarządu (...) jest K. S. (2), członek zarządu spółki (...). Udziały w spółce (...) zostały zbyte przez K. S. (1) oraz spółkę (...), tj. na rzecz spółki zarządzanej przez K. S. (2) będącego Prezesem spółki (...). Po odwołaniu K. S. (1) z funkcji prezesa zarządu spółki A. na jej stanowisko została powołana ówczesna wiceprezes zarządu T. Ś. (1), która od 2.06.2005r. do 16.09.2015r. była członkiem zarządu spółki (...) najpierw, jako wiceprezes, a następnie prezes a ponadto od 18.10.2004r. do 15.05.2012r. była prezesem spółki T.. T. Ś. (1) podpisała sporną umowę sprzedaży w imieniu spółki (...). T. Ś. (1) przez 7 lat równolegle zasiadała w zarządach spółki(...i) spółki (...).

T. Ś. (1) przed odejściem ze spółki (...) wiedziała, że powodowa spółka (...) nadpłaciła kwotę wynikającą z ugody. T. Ś. (1) wiedziała też, że sytuacja finansowa spółki (...) była zła i że spółka (...) nie wywiązywała się ze swoich zobowiązań. Spółka (...) zawierając sporną umowę sprzedaży ze spółką (...) знаła sytuację finansową T.. Sugestia, żeby sprzedać udział spółki (...) w nieruchomości pochodziła od K. S. (2), który od 1 marca 2012r. był prezesem Zarządu spółki T.. Było to skutkiem tego, że w 2012 r. sytuacja finansowa spółki (...) na tyle się załamała, że jej zarząd zdecydował się sprzedać udziały w przedmiotowej nieruchomości, aby ratować spółkę. We wrześniu 2012r. zadłużenie spółki (...) przekraczało milion złotych. W chwili zbycia udziałów nieruchomości T. Ś. (1) była członkiem zarządu spółki (...). T. Ś. (2) miała wgląd w dokumentację (...) spółki (...) i sprawdzała ją codziennie, podobnie jak miała w późniejszym okresie wgląd w dokumentację (...) spółki (...). Spółka (...) nie jest wyrejestrowana z KRS, ale nie prowadzi obecnie żadnej działalności gospodarczej. Spółka (...) nie ma teraz żadnego majątku, z którego mogłaby spłacić wierzytelność powodowej spółki.

/kserokopie akt rejestrowych k. 144-335, odpisy z KRS k. 337-348, zeznania świadka T. Ś. (2) e-protokół rozprawy z 7.12.2016r.: 00:12:00, zeznania świadka K. S. (2) e-protokół rozprawy z 24.03.2017r.: 00:46:37, zeznania świadka B. S. e-protokół rozprawy z 7.12.2016r.: 01:09:48, zeznania świadka K. S. (1) e-protokół rozprawy z 24.03.2017r.: 00:05:12, zażalenie k. 800-801/

Powyższe okoliczności faktycznie sąd ustalił na podstawie powołanych dokumentów, których wartości dowodowej nie kwestionowała żadna ze stron, a sąd nie znalazł żadnych powodów by czynić to z urzędu, a nadto na podstawie przesłuchanych w sprawie świadków.

Sąd pominął złożone przez stronę pozwaną dokumenty dołączone do pisma z 5.08.2016r., albowiem ich analiza nie dowodzi tego, że rzeczywiście doszło do rozliczenia pomiędzy pozwaną spółką (...) a spółką (...) z tytułu kwestionowanej umowy sprzedaży. Z dokumentów tych wynika, że dotyczą różnych zapisów na kontach księgowych i w żaden sposób nie odnoszą się one do zapłaty przez Abakus z tytułu umowy sprzedaży, nadto dotyczą one różnych przelewów do podmiotów trzecich, które w żaden sposób nie dotyczą przedmiotu sporu, a także osób będących pracownikami T., zwrotu pożyczki, a z dowodów wpłat gotówkowych przez Abakus na rzecz T. wynika, że gotówka była przeznaczana na spłatę raty lub spłatę raty za nieruchomość, co nie poddaje się weryfikacji rzeczywistego celu dokonania płatności między tymi podmiotami. Trzeba też zaakcentować, że lektura tych dokumentów nie pozwala na ustalenie, że odzwierciedlają one postanowienia kwestionowanej umowy, albowiem z par. 4 tej umowy wynika, że kwota 400.000 zł przed podpisaniem umowy miała zostać wypłacona T. a kwota 394.873,64 zł stanowiąca zobowiązanie T. miała zostać uregulowana do 31.12.2013r., zaś kwota 505.126,36 zł miała zostać uiszczona w 120 ratach miesięcznych, co łącznie daje kwotę 900.000 zł, a tymczasem suma przelewów z w/w dokumentów daje kwotę ok. 500.000 zł a suma przelewów i wpłat bezpośrednio z rachunków pozwanego na rzecz T. wynosi ok. 200.000 zł, co razem daje ok. 700.000 zł, a tym samym żadna z tych kwot nie odpowiada kwotom określonym w spornej umowie sprzedaży.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo w przeważającym zakresie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 527 §1 k.c., w sytuacji gdy skutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć.

Ustawodawca w przepisie art. 527 § 2 k.c. przyjął, iż czynność prawna dłużnika dokonana jest z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Jednocześnie w § 3 wyżej wskazanego artykułu ustawodawca wprowadził domniemanie, polegające na przyjęciu, że w sytuacji, gdy osobą trzecią tj. osobą uzyskującą korzyść majątkową wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli była osoba pozostająca z dłużnikiem w bliskim stosunku, to wiedziała ona, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

W pierwszym rzędzie należy wskazać, iż przepis art. 527 k.c. wprowadza instytucję skargi pauliańskiej, która realizuje cel ochrony wierzyciela przed niewypłacalnością dłużnika. Akcja pauliańska zmierzając do tego oczywistego celu stanowi jednak instytucję wyjątkową i przyznaje wierzycielowi środki o charakterze nadzwyczajnym.

Legitymację czynną w procesie paulińskim ma wierzyciel osoby, która w drodze czynności prawnej wyzbyła się przedmiotu majątkowego, z którego wierzyciel mógłby skutecznie prowadzić egzekucję. W literaturze, jak i orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi wątpliwości fakt, że przedmiot ochrony akcji paulińskiej stanowi wierzytelność istniejąca i zaskarżalna w chwili wytoczenia powództwa – wierzytelność pieniężna, której wysokość nie musi być ostatecznie sprecyzowana (tak: M. P.-S., Ochrona, s. 43; orzeczenie SN z 28.11.1995 r., I CRN 218/95, Prok. i Pr. 1996, Nr 4, poz. 35). Chodzi zarówno o wierzytelności, które od początku opiewały na świadczenie pieniężne, jak i wierzytelności o wartości pieniężnej. Ponadto podać trzeba, że dla skorzystania przez wierzyciela z instytucji akcji paulińskiej nie jest konieczne uprzednie uzyskanie tytułu egzekucyjnego przeciwko dłużnikowi (zob. orzeczenie SN z 21.01.1946 r., C 301/45 – OSN 1947, poz. 33), a nawet wierzytelność nie musi być wymagalna (zob. orzeczenie SN z 5.09.1945 r., C III 425/45, PiP 1946, nr 9 s.164).

Mając na uwadze powyższe rozważania, a także okoliczności niniejszej sprawy, Sąd Okręgowy uznał, iż powodowa spółka (...) posiada legitymację czynną w niniejszym procesie. Z dokonanych bowiem ustaleń faktycznych jednoznacznie wynika, że posiada ona wierzytelność w stosunku spółki (...) wynikającą z tytułu wykonawczego w postaci prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 3.09.2014r. wydanego w sprawie o sygn. akt X GC 670/12, obejmującego wierzytelność w wysokości 90.209,82 USD tytułem należności głównej wraz z odsetkami i kosztami procesu, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności i z prawomocnego postanowienia zawartego w punkcie 2 wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 13 maja 2015r. w sprawie I Aca 1763/14, obejmującego wierzytelność w wysokości 5400 zł tytułem kosztów procesu.

Bezspornym jest również fakt, że dłużnik spółka (...) na mocy notarialnej umowy zawartej w dniu 12.09.2012 r. przed notariuszem E. Ś. w Ł. Rep. A nr 5958/2012 na rzecz (...) udziału w prawie użytkowania wieczystego nieruchomości stanowiącej działkę gruntu nr (...) objętej księgą wieczystą o numerze (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi wynoszącego 26/32 części oraz stanowiącego odrębny przedmiot własności. A także, że zgodnie z §3 tej umowy wynagrodzenie miało zostać uiszczone w następujący sposób: 400.000,00 PLN miała zostać zapłacona przez spółkę (...) na rzecz spółki (...), przed 12 września 2012 roku, 900.000,00 PLN miała natomiast zostać w części przeznaczona na przedmiotowe zobowiązanie 394.873,64 PLN w terminie do dnia 31 grudnia 2013 roku, a w pozostałej części tj. w kwocie 505126,36 zł zapłacona przez spółkę (...) na rzecz spółki (...) w 120 ratach miesięcznych, począwszy od listopada 2012 roku, tj. byłaby spłacana przez 10 lat.

Powództwo z art. 527 k.c. jest powództwem o ukształtowanie stosunku prawnego, gdy jego przedmiotem jest żądanie orzeczenia przez sąd względnej bezskuteczności czynności prawnej dokonanej między dłużnikiem a osobą trzecią. Instytucja ta niewątpliwie wiąże się z odpowiedzialnością majątkową dłużnika za spełnienie świadczenia, przy czym co do zasady za zobowiązania dłużnik odpowiada całym swoim majątkiem.

Akcja pauliańska ingeruje w istocie w prawo dłużnika do swobodnego rozporządzania składnikami jego majątku zakreślając granice tego rodzaju czynności prawnych dłużnika.

Swoboda dłużnika jest ograniczona wtedy, gdy rozporządza on swym majątkiem w ten sposób, że udaremnia bądź uszczupla zaspokojenie swego wierzyciela. Jest to zatem swoista sankcja cywilna za naruszenie przez dłużnika minimalnych reguł uczciwego obrotu nakazujących dłużnikowi wykonywanie zaciągniętych wobec wierzyciela zobowiązań, które to reguły ustawodawca uznał za nienaruszalne.

Nadzwyczajność skargi pauliańskiej wynika zaś z tego, iż akcja ta skierowana jest nie tylko przeciwko dłużnikowi ale także osobie trzeciej co oznacza, iż interes wierzyciela realizowany jest wobec osoby, która nie jest stroną wobec niego zobowiązaną. Stąd też ochrona wierzyciela z art. 527 k.c. przewiduje ściśle określone przesłanki, których istnienie wierzyciel ma obowiązek wykazać.

Zgodnie z art. 527 k.c. gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny, albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu niż był przed dokonaniem tej czynności.

Jeżeli skutek czynności dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Jeżeli skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli korzyść majątkową uzyskał przedsiębiorca pozostający z dłużnikiem w stałych stosunkach gospodarczych, domniemywa się, że było mu wiadome, iż dłużnik działał z pokrzywdzeniem wierzycieli. Stosownie do treści art. 531 § 1 k.c., uznanie za bezskuteczną czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli następuje w drodze powództwa lub zarzutu przeciwko osobie trzeciej, która wskutek tej czynności uzyskała korzyść majątkową. Nie ulega więc wątpliwości, iż pozwana

spółka (...), jako nabywca udziału w prawie użytkowania wieczystego spornej nieruchomości oraz takiego samego udziału we własności budynku posadowionego na tej nieruchomości (osoba trzecia) posiada legitymację procesową bierną w niniejszym procesie.

Przesłanki skargi pauliańskiej wymagane treścią art. 527 §1 k.c., są następujące 1) dokonanie przez dłużnika z osobą trzecią czynności prawnej, na skutek której osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, 2) istnienie zaskarżalnej wierzytelności, 3) wystąpienie pokrzywdzenia wierzycieli, 4) działanie dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a także 5) wiedza lub możliwość przy zachowaniu należytej staranności dowiedzenia się o tym przez osobę trzecią, muszą być spełnione kumulatywnie, ażeby pokrzywdzony wierzyciel mógł skutecznie wystąpić z roszczeniem na podstawie powołanego przepisu, a przy tym ciężar udowodnienia każdej z tych przesłanek, zgodnie z dyspozycją art. 6 k.c., spoczywa na wierzycielu.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że w drodze akcji pauliańskiej można zaskarżyć tylko taką czynność prawną, której skutkiem jest zmniejszenie majątku dłużnika bądź z tego powodu, że z majątku tego coś ubyło, bądź też nie weszło do niego to, co mogło bez tej czynności wejść. Ta zmiana w majątku dłużnika musi być połączona z korzyścią osoby trzeciej, która na skutek czynności prawnej dłużnika nabywa prawo lub zostaje zwolniona z obowiązku.

Jak już wyżej wskazano, niewypłacalność dłużnika w rozumieniu przepisu art. 527 k.c. oznacza taki obiektywny stan majątku dłużnika, w którym egzekucja nie może przynieść zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej wierzycielowi przeciwko dłużnikowi.

Dla skorzystania z akcji pauliańskiej przez wierzyciela wystarczy wykazanie, że niemożliwe okazało się wobec stanu majątku dłużnika zaspokojenie wierzytelności tego wierzyciela (zob. wyrok SN z 24.01.2000 r., sygn. akt III CKN 554/98, LEX). Nie jest w szczególności konieczne wykazanie, że nastąpiło wszczęcie postępowania egzekucyjnego i wykazanie jego bezskuteczności (zob. orzeczenie SA w Warszawie z 6.12.1996 r., I ACr 853/96, Apel. Warszawa 1997, Nr 3, poz. 23). W orzeczeniu Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2001 roku (IV CKN 525/00, niepubl.), stwierdzono, że dłużnik staje się niewypłacalny w wyższym stopniu wtedy, gdy zaspokojenie można uzyskać z dodatkowym znacznym nakładem kosztów, czasu i ryzyka.

Istotnym też jest wskazanie, że między niewypłacalnością dłużnika a podjęciem przez niego czynności prawnej musi zachodzić związek przyczynowy, tzn. dokonanie przez dłużnika czynności prawnej jest warunkiem koniecznym powstania lub pogłębienia jego niewypłacalności, co ma negatywne konsekwencje dla wierzyciela. Podkreślić należy, iż oceny tego związku przyczynowego oraz tego czy czynność prawna dłużnika krzywdzi wierzyciela należy dokonać nie według chwili jej dokonania, ale według chwili jej zaskarżenia. Stanowisko takie jest akceptowane zarówno przez doktrynę prawa cywilnego, jak i przez judykaturę (zob. teza 3 do art. 527 k.c. Komentarz do Kodeksu Cywilnego Księgą Trzecia, Zobowiązania Tom I, Wydawnictwo Prawnicze Warszawa 1996 s. 508; orzeczenie Sądu Najwyższego z 22.03.2001 r., sygn. akt V CKN 280/00, LEX).

W związku z powyższym – zdaniem Sądu Okręgowego – okoliczności niniejszej sprawy przemawiają za przyjęciem, iż zbycie przez spółkę (...) udziału w prawie użytkowania wieczystego przedmiotowej nieruchomości oraz tożsamego udziału we własności budynku posadowionego na tej nieruchomości spółce (...) (osobie trzeciej) skutkowało pokrzywdzeniem wierzyciela, jakim jest spółka (...) oraz że spółka (...) na skutek tej czynności prawnej uzyskał korzyść majątkową. Jak bowiem wynika z pisma komornika sądowego z 27.11.2015r. wykonanie kwestionowanej umowy i przeniesienie przedmiotu tej umowy z majątku spółki (...) do majątku spółki (...) przyczyniło się do powstania, a co najmniej do pogłębienia stanu niewypłacalności dłużnika powodowej spółki czyli spółki (...), co w efekcie uniemożliwiło przeprowadzenie skutecznej egzekucji z majątku dłużnika – spółki (...).

Nadto – zdaniem Sądu Okręgowego – między niewypłacalnością dłużnika a podjęciem przez niego przedmiotowej czynności prawnej zachodzi związek przyczynowy.

Przedmiotem skargi pauliańskiej może być w zasadzie każda czynność prawna, rozporządzająca lub zobowiązująca – rozporządzająca wtedy, gdy została ona dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, przez co ustawa rozumie

niewypłacalność bądź pogłębienie stanu niewypłacalności dłużnika. Pokrzywdzenie powstaje na skutek takiego stanu faktycznego majątku dłużnika, który powoduje niemożność, utrudnienie lub odwleczenie zaspokojenia wierzyciela (tak również SN w wyroku z dnia 29 czerwca 2004 roku, II CK 367/03).

Co istotne, sam fakt uzyskania przez dłużnika na skutek dokonania zaskarżonej czynności ekwiwalentu od osoby trzeciej nie eliminuje stanu pokrzywdzenia, jeżeli wierzyciel nie miał możliwości zaspokojenia z uzyskanego ekwiwalentu. Również w takiej sytuacji rozporządzenie majątkowe dłużnika mogłoby prowadzić do stanu jego niewypłacalności, skoro uzyskany przez dłużnika ekwiwalent nie umożliwia wierzycielowi zaspokojenia wierzytelności.

Sąd Okręgowy zważył też na podstawie całokształtu dostępnego materiału dowodowego, że nie sposób stwierdzić, czy A. rzeczywiście dokonał zapłaty na rzecz T. z tytułu zawarcia Umowy Sprzedaży. Czynności komornicze podjęte z inicjatywy C. w celu wyegzekwowania wierzytelności zasądzonych wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi i Sądu Apelacyjnego w Łodzi nie doprowadziły do ustalenia czy T. rzeczywiście otrzymała od spółki (...) zapłatę z tytułu umowy sprzedaży. Spółka (...) nie przedstawiła wiarygodnych dowodów, że dokonała płatności na rzecz T., ale nawet jeśli tak było, to zgodnie z § 3 Umowy Sprzedaży, wynagrodzenie miało zostać uiszczony w następujący sposób: 400.000,00 PLN miała zostać zapłacona przez A. na rzecz T., przed 12 września 2012 roku, 900.000,00 PLN miała natomiast zostać w części przeznaczona na przedmiotowe zobowiązanie 394.873,64 PLN w terminie do dnia 31 grudnia 2013 roku, a w pozostałej części tj. w kwocie 505126,36 zł zapłacona przez A. na rzecz T. w 120 ratach miesięcznych, począwszy od listopada 2012 roku, tj. byłaby spłacana przez 10 lat. Oznacza to, że zgodnie z umową sprzedaży spółka (...) realnie otrzymałaby w gotówkę jedynie 400 000 00 zł z uzgodnionej w Umowie Sprzedaży kwoty 1.300.000,00zł, tj. zaledwie ok. 30 % uzgodnionej ceny nabycia przedmiotu umowy. Tymczasem, z uwagi na znaczną ilość rat (120 rat miesięcznych), płatność kwoty 505.126,36 zł w ratach przez 10 lat oznacza, że pełna spłata tej kwoty na rzecz spółki (...) nastąpiłaby dopiero w listopadzie 2022 roku.

Nawet zatem, gdyby cena tak ustalona, jak w kwestionowanej umowie została zapłacona, to i tak nie doszłoby do wyrównania majątku dłużnika w związku z wytransferowanym składnikiem z majątku spółki (...) do majątku spółki (...) w wyniku zawarcia kwestionowanej umowy.

Jednocześnie w świetle zgromadzonego materiału dowodowego przedmiot umowy sprzedaży stanowił jedyny istotny składnik majątku dłużnika, do którego mogłaby zostać skierowana egzekucja, a w związku z tym dłużnik stał się niewypłacalny lub przynajmniej stał się niewypłacalny w wyższym stopniu niż był przed dokonaniem przedmiotowej czynności.

Podkreślić należy, iż w toku prowadzonego na wniosek powodowej spółki postępowania egzekucyjnego nie udało się uzyskać środków na zaspokojenie należności przysługujących powodowi, a wynikających z w/w tytułów wykonawczych. Organ egzekucyjny tj. komornik sądowy, nie ustalił także żadnego innego majątku dłużnika, do którego powodowa spółka mogłaby skierować egzekucję. Jest to okoliczność potwierdzona w trakcie postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego o wyegzekwowanie przedmiotowego długu w sprawie Km 826/15.

W ocenie Sądu Okręgowego spełniona została również przesłanka, że działanie dłużnika cechowało się świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Podkreślić należy, iż zarówno w doktrynie prawa cywilnego, jak i w judykaturze przyjmuje się, że dłużnik działa ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, gdy zdaje sobie sprawę, że wskutek dokonania czynności prawnej może spowodować niemożność zaspokojenia się wierzycieli z jego majątku. W praktyce ustala się ten fakt za pomocą domniemania faktycznego opartego na dwóch innych faktach tj. wiedzy dłużnika o istnieniu wierzycieli oraz znajomości skutków dokonanej czynności dla swego majątku w postaci usunięcia lub niez uzyskania określonych składników majątku. (zob. orzeczenie SA w Warszawie z 19.11.1997 r., sygn. akt I ACa 737/97, opubl. Apel. Warszawa 1998/4/36).

W przedmiotowej sprawie nie ulega wątpliwości, że spółka (...) wiedziała, iż 6.02.2012r. powodowa Spółka (...) dokonała nadpłaty, co wynika wprost z zeznań T. Ś. (1), która przyznała, że przed odejściem ze spółki (...) miała

taką wiedzę. Ponadto o wiedzy spółki (...) świadczy też doręczone 7.08.2012r. wezwanie do zwrotu rzeczowej nadpłaty, a także to, że jeszcze przed dokonaniem sprzedaży dłużnik powódki otrzymał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 29.08.2012r. wydany w wyniku wniesienia powództwa przez spółkę (...).

Trzeba też w tym miejscu wskazać, że zawarcie spornej umowy kilka lat przed uprawomocnieniem się wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z 3.09.2014r. w sprawie X GC 670/12, nie ma znaczenia dla oceny świadomości spółki (...) oraz działania z pokrzywdzeniem wierzyciela, bo dla chronionej skargą pauliańską wierzytelności istotne jest to, że wierzytelność ta powstała przed zawarciem kwestionowanej umowy, bo 6.02.2012r., tzn. wtedy, gdy została dokonana nadpłata przez spółkę (...) oraz, że wierzytelność ta uzyskała walor wymagalności przed zawarciem spornej umowy, bo 10.08.2012r.

Dla oceny takiej okazały się także istotne zeznania świadka T. Ś. (1), która zawarła w imieniu spółki (...) umowę sprzedaży z dłużnikiem, a która wprost zeznała, że zawierając tę umowę wiedziała nie tylko o istnieniu wierzytelności powódki, którą posiadał jeszcze w okresie, gdy była członkiem zarządu spółki (...), ale też zeznała, że w chwili zawarcia umowy przez nią w imieniu spółki (...) wiedziała o bardzo złej kondycji finansowej spółki (...). Spółka (...) z uwagi na bardzo złą kondycję finansową po 2011 r. zaprzestała składać sprawozdań finansowych do akt rejestrowych. Również z zeznań świadka K. S. (2) wynika, że miał w dniu zawarcia spornej umowy pełną wiedzę na temat złej kondycji spółki (...) oraz tego, że zawierając w jej imieniu sporną umowę decyduje się na zbyciu jedyne go składnika majątku, z którego można by zaspokoić wierzytelność powódki, a przynajmniej był w stanie przewidzieć skutki dokonanej czynności dla majątku spółki i skutku w postaci niewypłacalności, bądź pogłębienia niewypłacalności spółki (...) w stosunku do wierzyciela spółki (...).

Jak już wyżej wskazano, dla uznania pokrzywdzenia wierzyciela wystarczające jest, aby dłużnik w chwili dokonania czynności prawnej takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności.

Szczególnego zaakcentowania wymaga to, że z całokształtu materiału dowodowego wynika bliskość stosunków pomiędzy spółką (...) i spółką (...), o której świadczą bliskie relacje osobowo – korporacyjne K. S. (1), K. S. (2), B. S. i T. Ś. (1), które w sposób szczegółowy zostały opisane w stanie faktycznym, wobec czego nie ma obecnie potrzeby powielania tych ustaleń.

W świetle tak ustalonych okoliczności faktycznych należy podkreślić, że zgodnie z orzecznictwem nie ma przeszkód by korzystać z domniemania z art. 527 par. 3 k.c. w sytuacji, gdy dłużnik lub osoba trzecia są osobami prawnymi, jeżeli pozostają ze sobą w bliskim stosunku /postanowienie SA we Wrocławiu z 29.02.2012, I ACz 269/12/. W szczególności przyjmuje się, że pokrewieństwo między współnikami spółek dokonującymi czynności prawnych ma takie samo znaczenie jak pomiędzy osobami fizycznymi dokonującymi czynności prawnych /wyrok SN z 8.12.2004r., I CK 408/04, Legalis/.

Pozwana spółka nie zwolniła się także od zadośćuczynienia roszczeniu zaspakajając powodową spółkę, ani też nie wskazała jej wystarczającego do zaspokojenia mienia dłużnika stosownie do treści art. 533 k.c. Zgodnie z treścią tego przepisu osoba trzecia, która uzyskała korzyść majątkową wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli może zwolnić się od zadośćuczynienia roszczeniu wierzyciela żądającego uznania czynności za bezskuteczną jeżeli zaspokoi tego wierzyciela albo wskaże mu wystarczające do jego zaspokojenia mienie dłużnika.

Zwolnienie osoby trzeciej od zadośćuczynienia roszczeniu wierzyciela żądającego uznania czynności dłużnika za bezskuteczną może nastąpić zarówno w toku procesu, jak i w toku egzekucji.

Z treści przepisu art. 533 k.c., na który powoływał się pozwany wynika, że osoba trzecia, która uzyskała korzyść majątkową wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzyciela, może zwolnić się od zadośćuczynienia roszczeniu wierzyciela, żądającego uznania czynności za bezskuteczną, jeżeli zaspokoi tego wierzyciela albo wskaże mu wystarczające do jego zaspokojenia mienie dłużnika.

Zaspokojenie wierzyciela w rozumieniu powołanego przepisu, która to sytuacja w omawianej sprawie nie występuje, ma miejsce wówczas, gdy osoba trzecia spełni świadczenie o wartości odpowiadającej uzyskanej przez nią korzyści majątkowej. Z kolei zwolnienie się od zadośćuczynienia roszczeniu wierzyciela przez wskazanie mienia dłużnika, na co powołuje się pozwany, będzie skuteczne tylko wtedy, gdy wartość wskazanego mienia odpowiada wartości uzyskanej przez osobę trzecią korzyści majątkowej i gdy mienie to może rzeczywiście służyć zaspokojeniu wierzyciela. Nie może to być zatem mienie nie podlegające egzekucji (art. 829-833 KPC) - (M. Sychowicz w Komentarz do Kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania. Tom 1 pod red. G. Bieńka str.698). Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 16 marca 2006 r., III CSK 8/06 wskazał, że w art. 533 in fine chodzi o wskazanie takiego mienia dłużnika, co do którego można - z najwyższym stopniem prawdopodobieństwa graniczącym z pewnością - przyjąć, że pozwoli na zaspokojenie wierzyciela. Nie chodzi, więc o samą możliwość prowadzenia egzekucji, której rezultat może okazać się w praktyce wątpliwy, lecz o uzyskanie przez wierzyciela realnego zaspokojenia. Skoro bowiem samo wskazanie mienia dłużnika może, na równi z zaspokojeniem wierzyciela, prowadzić do zwolnienia osoby trzeciej od zadośćuczynienia jego roszczeniu, musi to być mienie realnie służące zaspokojeniu. Pogląd ten Sąd rozpoznający sprawę w pełni akceptuje.

Przenosząc powyższe uwagi na stan faktyczny rozpoznawanej sprawy należy stwierdzić, że brak było podstaw do przyjęcia, iż pozwana spółka istotnie wskazała majątek dłużnika, z którego można - z najwyższym stopniem prawdopodobieństwa graniczącym z pewnością - przyjąć, że pozwoli na zaspokojenie wierzyciela, a w szczególności nie można przyjąć, że wykazała to załączając szereg dokumentów księgowych i dowodów wpłat gotówkowych albowiem po pierwsze lektura tych dokumentów nie pozwala na ustalenie, że odzwierciedlają one postanowienia kwestionowanej umowy, w tym z par. 4 tej umowy, z którego wynika, że kwota 400.000 zł przed podpisaniem umowy miała zostać wypłacona T. a kwota 394.873,64 zł stanowiąca zobowiązanie T. miała zostać uregulowana do 31.12.2013r., zaś kwota 505.126,36 zł miała zostać uiszczona w 120 ratach miesięcznych, co łącznie daje kwotę 900.000 zł, a tymczasem suma przelewów z w/w dokumentów daje kwotę ok. 500.000 zł a suma przelewów i wpłat bezpośrednio z rachunków pozwanego na rzecz T. wynosi ok. 200.000 zł, co razem daje ok. 700.000 zł, a tym samym żadna z tych kwot nie odpowiada kwotom określonym w spornej umowie sprzedaży. A ponadto świadek K. S. (2) zeznał wprost, że sytuacja majątkowa spółki (...) jest fatalna i że nie prowadzi ona obecnie działalności pomimo, że nie została wykreślona z KRS.

Niewątpliwie powodowa spółka posiadająca w/w tytuły wykonawczego, gdyby dłużnik posiadał mienie wystarczające do zaspokojenia wierzytelności, mogłaby prowadzić postępowanie egzekucyjne ze składników majątku dłużnika. Tymczasem postępowanie egzekucyjne prowadzone przez komornika sądowego zostało umorzone. Tym samym fakt braku majątku dłużnika, w tym dochodów i wierzytelności, do których powód mógłby skierować egzekucję potwierdza także wynik postępowania egzekucyjnego.

Z powyższych względów żądanie powodowej spółki uznania przedmiotowej czynności prawnej w postaci kwestionowanej umowy za bezskuteczną względem niego zasługuje na uwzględnienie. Uznanie za bezskuteczną czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli następuje w drodze powództwa lub zarzutu przeciwko osobie trzeciej, która wskutek tej czynności uzyskała korzyść majątkową – art. 531 § 1 k.c.

Wierzytelność co do której wierzyciel domaga się ochrony powinna być przez niego skonkretyzowana i precyzyjnie pod względem wysokości oznaczona. Uwzględniając bowiem powództwo na podstawie art. 527 k.c. Sąd powinien określić wierzytelność zarówno pod względem podmiotowym jak i przedmiotowym.

Sentencja wyroku uwzględniającego skargę paulińską powinna więc określać osobę wierzyciela, wierzytelność, ze względu na którą uznaje się czynność prawną dłużnika za bezskuteczną w stosunku do danego wierzyciela, czynność prawną, która w całości lub w części zostaje uznana za bezskuteczną (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 12.02.1970r. III CRN 546/69 OSNC 1970/10/192 oraz w uchwale z 11.10.1995r. III CZP 139/95 OSNC 1996/1/17).

Kierując się powyższymi rozważaniami Sąd Okręgowy orzekł, jak w punkcie 1 sentencji wyroku.

W pozostałym zakresie Sąd oddalił powództwo, albowiem żądanie nakazania (...) znoszenia egzekucji z przedmiotu umowy w celu zaspokojenia wskazanych powyżej wierzytelności, z tym, że (...) może zadośćuczynić roszczeniu powoda poprzez zapłatę na rzecz powoda wymienionych powyżej kwot wierzytelności, jest prostą konsekwencją orzeczenia o bezskuteczności kwestionowanej umowy sprzedaży.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie przepisu art. 98 k.p.c. i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 21617 złotych tytułem ich zwrotu. Na zasądzoną kwotę składa się wynagrodzenie jednego profesjonalnego pełnomocnika powoda w osobie adwokata, ale w potrójnej wysokości stawki z uwagi na bardzo duży wkład pracy i zaangażowanie w n/n postępowaniu do wyjaśnienia kwestii spornych pomiędzy stronami, a w szczególności z uwagi na bardzo rzetelne, wnikliwe pisma procesowe, w których profesjonalny pełnomocnik powoda na każdym etapie odnosił się do twierdzeń strony przeciwnej, a nadto z uwagi na rodzaj i zawilość sprawy. Stąd też Sąd zasądził tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego kwotę 21.600 zł ustalona na podstawie § 2 pkt 6 w zw. z § 15 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 615, z późn. zm.) w brzemieniu obowiązującym od 1.01.2016r. do 27.10.2016r. w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 3 października 2016 r. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1668), zgodnie z którym do spraw wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia stosuje się przepisy dotychczasowe do czasu zakończenia postępowania w danej instancji, albowiem pozew w n/n sprawie został wniesiony w dniu 22.04.2016r., a także 17 zł tytułem zwrotu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

O nieuiszczonych kosztach sądowych - opłaty od pozwu, od której powód został zwolniony w całości, Sąd orzekł na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 98 k.p.c.

Zarządzenie: odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikom stron.